

Liederen van Isoude

P.C. Boutens

bron

P.C. Boutens, *Liederen van Isoude*. C.A.J. van Dishoeck, Bussum 1921

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/bout005lied01_01/colofon.php

© 2016 dbnl

... Weet gij nog, op onzen tocht door dezen eindeloozen bouwval van menschelijk beminnen, hoe wij hoorden van tijd tot tijd, in de lentelijke ontvankelijkheid, in de herfstelijke bezonkenheid van dit overjaarde geluk, ver weg als een echo gekooid binnen den koelen klankbodem van een verzonken woud, zacht en duidelijk zingen de onvergelykelijke stem van de koningin Isoude...?

Eerste gedeelte

[Sinds de goden]

Sinds de goden
Om der koningen bruiden
Varen over zee en
Dingen in den kamp, -

Zou hart kiezen
Tusschen dood en leven,
Tusschen verren koning
En nabijen god?

In mijne oogen
Spiegel, lief, uwe oogen
Tot verleden wegvalt
Als een schamel kleed.

Laat u dragen
Als ik mij laat dragen:
Door elkaër gedragen,
 Dragen doet er geen!

Zinkt de wereld
Onder onze voeten?
Rijzen wij op vleuglen
 Naar een nieuwe ster?

Aarde of hemel
Is mijn liefde om 't even:
Waar zij daalt te landen,
 Stijgt zij morgen weêr!

Vóór de keuze
Heeft mijn hart gekozen:
Waar het hart kan kiezen,
 Waardloos is de keus!

In mijne oogen
Spiegel, lief, uwe oogen
Tot al toekomst wegvalt,
Overbodig kleed!

[Ik heb in de stem van de zee]

Ik heb in de stem van de zee
Den roep van haar hart gehoord,
Een onuitjubilbaar woord,
Een snik van verzaligd wee...

O wiekslag hemelwijd
Als de geknotte schreeuw
Van een gekooide meeuw
Weg in de oneindigheid...

Ik weet, nooit zullen reiken
Uw lippen tot mijn mond,
Of mijn eigen hartegrond
Zal in dien kreet bezwijken.

En mijn hart zal tusschentijds,
Op de maat van ebbe en vloed,
Van donkre zee en donker bloed
Zingen de lichte wijs.

En de ziel in haar verlangen
Houdt u voor eeuwig vast,
Zoolang de zee met haar vloten last
De wereld houdt omvangen.

[Mijn maagden in den morgen]

Mijn maagden in den morgen
Kammen mijn glanzen haren -
Ik zie haar om mij zorgen:
Ik zou het zelf niet klaren -
 Tot al hun dicht en levend goud
 In steilen wrong staat opgebouwd.

Ik peil in spiegels schijnen
De spiegels mijner oogen:
Ik zie hun klare mijnen
Nog van uw beeld bewogen -
 Dan dekt u voor den langen dag
 De luister van mijn effen lach.

Ik voel mij 't lijf omhuiven
Met koele zijden wanden,
Ik voel de ringen schuiven
Aan mijn gespreide handen -
 Dan beurt de knaap den sleep van 't kleed,
 Dan is de koningin gereed.

[Hoe is mijn lief van puren goude,]

Hoe is mijn lief van puren goude,
Hoe zilvren ben ik hem!
Wanneer hij zingt 'Isoude',
Teêr-blank beslaat zijn stem.
Ik ken geen manelichter lied
Dan dat zijn straal naar mij verschiet!

Die met hem in den dag verkeeren,
Prijzen wel schoon
Mijn vogels gouden veêren,
Maar niemand weet zijn hartetoon.
In schemerkleurlooze avondzaal
Zingt mij alleen mijn nachtegaal...

Hoe kan hij schat van zangen
Bewaren tot het avond is -
Zoo trouw als ik mijn arm verlangen,
Die rijkste droefenis?
Ontzegelt dan mijn kus alleen
Die helle wel van vreugdgeween?

Zoo schijnt de goudgedegen
Zon al den dag de wereld licht,
Maar waart zijn teêrstgenegen
Blik achter oogen dicht,
En in den nacht als geen hem ziet,
Ruischt naar de maan dat zilvren lied.

[Bezit is als een bloem zoo broos:]

Bezit is als een bloem zoo broos:
Zijn reuk verslaat, zijn kleur verschiet.
De glans van 't goud werd glanzeloos:
Mijn liefste goed bezit ik niet.
 Het liefste ging verloren:
 Nu wil mij niets behooren!

Smaragden en saffieren
Verbeurden verf en gloed.
Mijn gouden kroon en sieren,
't Is al voorwaardlijk goed:
 't Wil door geluk gedragen zijn,
 Of 't sterft als paarlen in de schrijn.

[Allen gaan zij droom-afwezig,]

Allen gaan zij droom-afwezig,
In hun andre wereld bezig,
Raaklings aan mijn lach voorbij:
Schimmen doemend en verdwijnend,
Schaduwloos en lucht-doorschijnend
Tusschen mijn geluk en mij.

Aan den ronden einder rijzen
Dag-verheerlijkt mijn gepeizen
In der heemlen spiegeling:
De verrukk'ngen mijner nachten,
De verwachte, de herdachte,
Ranken saam in kleurgen kring.

Teedre vizioenen lichten
Voor de duizle vergezichten
Mijner grondlooze eenzaamheid:
In de koepelende dommen
Uit hun luister opgeglommen
Stilt de polsslag van den tijd...

Tot een woord, een wenk, een teeken
Komt den dubblen toover breken:
Droom en werkelijkheid slaan om:
In één bliksemflits verschroeyden
De prieelen die bebloeyden
Heel de wijde hemelkom -

En meteen in bont bedringen
Staan de menschen, staan de dingen
Wreed-aandachtig vlak nabij:
Beedlaars wien ik niets kon geven,
Die geduldig wachten bleven
Op onmooglijk medelij.

[De gouden maan schijnt zich uit,]

De gouden maan schijnt zich uit,
En de zee heeft geen geheim,
 En de nachtegaal zuit
 Haar hart in geluid
Van kristallen rijm aan rijm.

En de wind spreekt, waar hij gaat,
Met elk zonder onderscheid -
 Maar ik vind geen verlaat
 Voor harts overdaad
Van zwellende zaligheid...

O hart in geluk, dat lijdt
Uw goddelijken waan:
Eindelijk respijt
Van nood en strijd,
Als de wereld u mocht verstaan!

Zangzware nachtegaal,
De meinacht is veel te kort,
En daar is geen taal
Waar uw zuivre haal
Zijn zoet geheim in stort.

De wereld gaat doof en blind,
En de maan is een doode schijn,
En elk bezint
Van zee en wind
Zijn eigen harts refrein.

Het duurt langer dan uw tijd
Eer de wereld u verstaat,
En niets dan nijd
En bitterheid
Wint het hart dat zich verraadt:

Dat hier te zingen waagt
Geluk zoo vreemd en schoon,
Dat zijn lied het niet draagt,
Maar zwijkt en klaagt
Op zijn gebroken toon.

[De maan is al boven de seringeng;]

De maan is al boven de seringeng;
De stralen hellen de kruinen langs...
De nachtegaal houdt zich stil van zingen
Tot de hof verlucht staat van haar glans.

Tot de donkere tuin als een ijle beker
Tintelt vol licht, dof gouden wijn,
En als slaapwandelaars onzeker
De rozen ontwaken in den schijn...

Ik weet niet wat ik meer moet vreezen,
De nachtegaal met haar luide klacht,
Of de stille maan die droomt volrezen
Over de witte rozenpracht...

Laat doof en blind mij - ik kan niet dragen
Den telkens valschen dageraad...
Wanneer zal eindelijk mijn zon weêr dagen,
Die alle schemerschoon verslaat?

[Die eenmaal plengden]

Die eenmaal plengden
Uw onvermengden
Dag-verschen most,
Die eens ontwaakten
Naar U en smaakten
Uw soobre kost -

Die, vaak gelaafden,
Voorgoed verslaafden
Aan Uw onthaal,
Wier zaalge ellende
Niet meer gewende
Bij wereldsch maal -

Zij willen wel beiden
De onzekre tijden
 Waarop Gij noodt
Uw trouwe gasten,
Zij kunnen vasten
 Al doet het nood.

Hun honger sparen,
Hun dorst vergèren
 Zij tot Uw uur:
Schaamlen en armen
Die nooit zich warmen
 Aan eigen vuur.

Die keur van waden
Nog meer versmaden
 Voor 't eenig kleed
Van hun verlangen
Naar 't op hun gangen
 Vervaalde en sleet:

Hun blind verwachten
Laat hen niet achten
Op spot en smaad,
En schaamrood weren
Ze al gunst en eere
Die U verraadts...

Maar als hun schromen
In 't end zal komen
Tot Uwen disch,
Dan moet vergeten
Vóór de eerste bete
Al hun gemis:

Zij moeten verschijnen
Te Uwen festijne
In kreukloos kleet;
Geen kan beschamen
Uw hoog verzamelen
Met schaûw van leed:

Zij moeten stralen
In Uwe zalen
Van nieuwe jeugd,
Glanzend herboren
Voluit behooren
Aan Uwe vreugd:

Niemand mag eten
Uw brood gezeten
In droefenis,
En geen kan treuren
Om ver gebeuren
Die bij U is.

[Die niets der wereld vragen,]

Die niets der wereld vragen,
Dien gunt zij geen respijt
Van hare blinde lagen,
Van haar verdekten nijd:
Die langs haar heen naar andre stad
Redden huns harten donkren schat,
Wier oogen en gedachten
Niet op haar schijnschoon achten.

Met dek van roode rozen
Bespant zij haren kuil,
En lokt hun argelooze
Vrijheid naar bittren ruil:

Zij roept hen in haar booze klem
Met eener moeder teedre stem,
Geen minnaars tong kan halen
Haar looze nachtegalen.

Die niet tot haar komt wijken,
Hem volgt zij op dep voet,
Of ooit zijn trots bezwijkte
Voor bod van goud en goed:
Dan, voor den ballast dien zij gaf,
Steelt zij der ziel heur nooddruft af,
Zij blindt hem 't licht der oogen
Dat hij haar dienen moge.

Die alles te verliezen
En niets te winnen heeft,
Doet best met haar te kiezen
Den strijd zoolang hij leeft:
Zij houdt geen woord, ze ontziet geen band,
Zij kent geen eereijk bestand:
Haar listen overstrikken
Die zich tot vrede schikken...

Die strijdbaar zijn van minnen,
Die gaan in liefdes kracht,
Hen faalt zij te overwinnen
Met list en overmacht:
Zij sluimren licht, zij waken vast:
Zij worden nimmermeer verrast,
Die onbezwaard als droomen
Uit al gevaar ontkomen.

[Ik ben ontbonden en gedeeld,]

Ik ben ontbonden en gedeeld,
Ik ben gebroken en verstrooid -
Wanneer uw liefde mij niet heelt,
O lief mijn lief, genees ik nooit.
Ik ben gebroken en verstrooid.

Mijn oogen in den lichten dag
Behalen zijn verrukking niet:
Of ik de vleuglen van den lach
In dichten droom verloren liet,
Behalen zij zijn vreugde niet.

Waar is der nachten zwarte schoot,
De moederborsten van haar troost? -
Nog staat de hemel avondrood,
Daar breekt de morgen weêr door 't Oost
En elke kim is onrustrood.

Een balling uit mijn eigen hart,
Tast ik door de gevangenis
Die deze leêge wereld is;
Ik kan niet reiken waar gij waart,
Ik vind de deur niet naar mijn hart.

Ik roep u, maar gij antwoordt niet.
Uw naam blijft op mijn lippen stom.
En de echo draagt alleen weêrom
Den dooven hoon die ons verried.
Uw naam blijft op mijn lippen stom.

Ik ben ontbonden en gedeeld,
Ik ben gebroken en verstrooid -
Wanneer uw aanblik mij niet heelt,
O lief mijn lief, genees ik nooit.
Ik ben gebroken en verstrooid.

Tweede gedeelte

[Wat is al 't verblijden]

Wat is al 't verblijden
Van voorheen geweest
Dan een donker voorbereiden
Van dit onvoorziene feest?...

Stralend en juweelbehangen
Hield ik door de dagen wacht -
Nimmer werd ik bij geluk ontvangen
Dan in heimelijken nacht.

Nimmer heb ik mij bewezen
Als zijn gouden bruid:
In den mantel van haar donkre vreezen
Sloop mijn liefde tot hem uit...

Al mijn vreezen liet ik, al mijn sieren
In de dreiging van den dood:
Zonder sluier ga ik bruiloft vieren,
Zonder één kleinood...

Nu moet gij mij tooien,
Naaktheid die geen schaduw weet,
In de glansdoorzichte plooiën
Van uw simpel kleed:

Zie, de heemlen spannen als gordijnen
Onze stille tent,
Nu ik eindelijk kom verschijnen
Waar ik ben gekend.

[Mijn oogen duizlen voor de naakte zon,]

Mijn oogen duizlen voor de naakte zon,
Mijn voeten wanklen door den wind te waên,
Mijn adem durft niet vol omvaên
De wijde luchten die hij won.

De ziel in mij verroert zich niet.
Heur groote vleuglen dekken loom
Haar oogen en hun ouden droom
Voor dit verblindend nieuw verschiet:

Dit wit geluk dat siddrend opengaat,
En dat als al geluk zal zijn -
Een hel verspiegelende schoone-schijn,
Eén lange dronk van ademlichten wijn,
Een dagelooze dageraad!

[Ik zag de schemerlijven]

Ik zag de schemerlijven
Van zwanen op het huiverspel
Van sombren spiegel drijven -
Ik wist, ik stond voor Tintagel...

Een vreemde wil dreef mij gevangen,
En hief mij over 't steile diep.
Ik gleed door poort en gangen
Waar alle klank en echo sliep.

Ik trad mijn hoge kamers binnen,
Eén starre leêgheid wakensmoê.
Een bleeke vrouw in armlijk linnen
Zag uit het kwijnend zilver toe.

Ik talmde als een die komt te nemen
En niet weet wat hij nemen moet:
Gewaden, ringen, diademen,
Het leek mij onbegeerlijk goed.

Ik bleef in doelvergeten poozen
Gesteund aan 't schemerbleek kozijn...
Een flauwe geur van welke rozen
Leefde op den matten maneschijn.

Mijn handen beefden te vergâren
Al wat daar nog van mij verbleef,
Den geur der doode jonge jaren,
Die op den dooven luister dreef.

[Hooft gij den luwen zomerregen]

Hooft gij den luwen zomerregen
Zingend verruischen door dichte blâren -
Hooft gij den zoelen gestadigen regen
Van het onafgebroken geluk?...

Zalig de zuivren die kunnen zwijgen,
Saam zich in grondeloos zwijgen verliezen,
Wegverzinken in lavend luisteren,
Luistren dat niet beluisteren wil...

Duizenden tongen van duizend droppen,
Duizenden stemmen van duizend lippen
Reppen zich in elkaêr te verdrinken -
Alle hooren is geen verstaan...

Achteloos door der goden handen
Glijden der uren oogenblikken:
Wat zijn der uren oogenblikken
Bij haar herdenkens eeuwigheid?

Uit éézelfde bedwelmende wonde,
Licht als muziek van zomerregen,
Vlieden de zwoele zwaar-voldragene
Donkere droppen hartebloed...

Hoort gij den luwen zomerregen
Zingend verruischen door dichte blâren -
Hoort gij den zoelen gestadigen regen
Van het onafgebroken geluk?

[Mijn dag-loome oogen weven]

Mijn dag-loome oogen weven
 Uit groene schauw en zonneshijn
Het ver verroerloosd leven
 In levend gobelijn.

In haren droom gevangen,
 Wacht u het zonnig kind.
Zij zet heur harts verlangen
 Op 't veedlen van den wind.

Zooals de zon van morgen,
 Zoo twijfelloos verbeid,
Wijlt uw gelaat verborgen
 In gulden heimlijkheid.

Gij nadert: in uw dagen
Vloeit droom en leven saam.
Gij zegt zoo teedre vragen,
Maar in een anders naam.

Haar glimlach volgt, getogen
In zachter zeelen klem,
De glanzen uwer oogen,
Het water van uw stem.

Twee sterke harten wagen
Zich op den wanklen vloed.
De lichte golven dragen
Hun lachende' overmoed.

Maar als in 't rosse neigen
Van laten zonnebrand
De duistre kusten dreigen
Van 't overzeesche land,

Vluchten zij voor elkander
Weg aan elkanders borst,
In 't donker van den ander
Schuilt elk zijn laaien dorst...

Dan, eer uw lippen reiken
Tot mijner lippen wil,
Voel ik uw drang bezwijken,
Uw hart blijft in u stil.

Uw oogen zijn geloken,
Uw wangen bloedeloos,
Uw hoofd komt loom gedoken
Als een geknakte roos...

Zoo haalt uit bonte droomen
De bleeke vrees mij thuis.
De wind waart in de boomen
Als zwijmlend zeegeruisch.

[Hier komt de stilte nooit tot rust:]

Hier komt de stilte nooit tot rust:
Zwijgen verzucht naar dieper zwijgen:
Ik hoor de windeloosheid hijgen,
Een effen zee aan blinde kust.

Der vooglen roep beroert haar niet,
Het druizelen der waterbeken,
De loofgeluwde windstreken
Mengen niet met haar toonloos lied.

Ongrijpbaar als het bonte licht
Dat vleugt langs mijn gestilde handen -
Eén doove dreigen achter wanden
Van vreezen zonder aangezicht.

[Een donzen dauwen,]

Een donzen dauwen,
Een blind vergeten,
Besluis met grauwe
Wade mijn weten.

Jaren en dagen,
Alle verleden,
Voel ik vervagen
Tot wolkstil heden:

Wat lachen, wat weenen:
Een kleed dat afglijdt...
Daar blijft alleen een
Leêge matheid,

Een zoete moêheid,
Een lijdlijk haken
Naar rust die toezeit
Eên groot ontwaken.

[Daar komt tot volheid van geluk]

Daar komt tot volheid van geluk
Een zoetheid die het hart niet klaart,
Een matheid die met loomen druk
Van slaap de ziel bezwaart...

Meer dan de ontbering die zij kent,
Bevreesst zij rijkdoms overdaad,
De weelde die aan god gewent
Waar god verloren gaat.

Gun haar der vrijheid willekeur,
Als zon de wolk in regen laat:
Dan schep haar vorm opnieuw en beur
Haar glansverjongd gelaat...

Zij kan niet altijd met u zijn,
Opdat zij eeuwig u behoort...
En onverstoord bezit wordt pijn
Alsof zij u verloor.

[O armoê die ik nog niet wist,]

O armoê die ik nog niet wist,
Die tegelijk bezit en mist!

De liefde die de wereld tart,
Laat mij versmachten aan uw hart

In honger die zich niet verzaadt,
In heeten dorst die nauw verslaat,

In armoê die ik nog niet wist,
Die tegelijk bezit en mist!

[Ik zal niet winnen]

Ik zal niet winnen
Wat ik wil:
Geluk dat ooit in
Rust verstill'.

Eén samensluimren
Altijd door,
Inzwijmen dat u
Niet verloor!

Hoe kan ik nooden
Die ons scheidt?
Hij laat mij niet slapen
Waar gij zijt.

Hij komt en rooft mij
Als een dief.
Hij wil mij voor zijn
Eigen lief.

Hij draagt al schooner
Droomenkleed:
Hij wil dat ik u voor
Hem vergeet.

Hij lokt mij naar zijn
Open deur,
Tot donkre kamers
Zwoel van geur.

Dan, als ik niet wil
Binnegaan,
Schrikt hij met vreezen die
Niet bestaan.

Zijn armen grijpen mij
Sterk en teêr...
En in uw armen ont-
waak ik weêr...

Ik zal niet winnen
Wat ik wil:
Geluk dat ooit in
Rust verstill'.

[Daar slaapt een wel vergraven]

Daar slaapt een wel vergraven
Veel dieper dan geluk en leed:
Dien hare tranen laven,
Al andren dorst vergeet...

Ik lag in mijn liefs armen.
De nacht was zwart en stil en diep,
Een blind en zoel erbarmen:
Ik waakte wijl hij sliep.

Al liefdes hope en heugen
Werd vloeibre laafnis in mijn mond:
Ik dronk in lange teugen
Het leven tot den grond.

Ver als der ebbe branden
Murmlend de wereld verging.
Ik bleef op zoelen zande
Gelijk een drenkeling,

In roerelooze vreeze
Of de komende ademtocht
Leven of dood zou wezen:
Zoo, zonder wil of macht,

Liet ik het leven glippen
Als een vervluchten droom.
Mijn adem stond op mijn lippen
Als het sap in een winterschen boom.

Buiten der zinnen sluizen
Aan mijnen koelen wang
Voelde ik het donker verruischen
Tot een allicht geklank.

In heimelijke zalen
Een stralend feest hief aan:
Daar sloegen de nachtegale,
Daar rees de ronde maan.

Mijn lijf, een doffe wade,
Lag strak en zwaar gespreid.
Ik zonk naar ongepade
Duizle verlatenheid -

Tot ergens diep ging zwellen
Een luttel donker zaad,
Van ondergrondsche wellen
Neurde het klein gepraat.

Door duur van uurloos zwijgen
Voelde mijn leêg geduld
Het leven in zich stijgen
Als een beker die wordt gevuld.

Tranen baadden te warmen
Mijn ijskoud aangezicht...
Ik waakte in mijn liefs armen:
De nacht was luid en licht...

Daar slaapt een wel vergraven
Veel dieper dan geluk en leed:
Dien hare tranen laven,
Al andren dorst vergeet.

[O hart zoo sterk in dragen]

O hart zoo sterk in dragen
Van 't eigen licht-getelde leed,
Hoe komt gij te versagen
Nog eer gij 't weet?

Is het de pijn die gij verheelde,
Die wordt u dubbel zwaar?
Of de ongedeelde, toch gedeelde
Pijn van den aêr?

Hoe kunnen wij elkander sparen
Het minst verdriet,
Als 't licht dat moet de tranen uit onze oogen klaren,
Te feller 't leed van de' ander ziet?

Als in der oogen wolkelooze nachten
Van tegenover ons gelaat
De smart die wij verheimlijkt dachten,
In diepe sterren staat?

O doolhof waar we al verder in vertasten,
En uitweg is er geen...
Wij ruilen aldoor zwaarder lasten,
En ieder zwijgt en zwoegt alleen.

[Dat waren in 't eind de goede tijden]

Dat waren in 't eind de goede tijden
Van eerlijke armoê en overvloed,
Toen ons de wereld dwong tot scheiden,
En wilde ons kwaad, en deed ons goed:
Dat waren in 't eind de goede tijden -

Dit wordt een bitterder afscheid nemen
Voor 't hart aan elke tucht ontwend
Sinds het den duurzamen honingzeemen
Smaak uwer lippen heeft gekend:
Dit wordt een bitterder afscheid nemen -

't Hart dat niet kan en toch moet scheiden,
Al blijven onze handen inéén,
Daar het in eenzaamheid wil lijden,
En enkel vreugde hebben gemeen:
't Hart dat niet kan en toch moet scheiden -

Onnaakbaar ruischen de watertochten
Der uiterste verlatenheid,
Die onze gescheiden lippen vochtten
Met eendren dronk ter zelfder tijd:
Onnaakbaar ruischen de watertochten -

Hoe zullen wij uit onszelven leeren
Het onberekenbare tij
Van liefdes ebben en wederkeeren,
Haar reede slaven en blijvend vrij?
Hoe zullen wij uit onszelven leeren

Gerusten slaap die het moê verlangen
Geneest en tot aan den morgen reikt,
Totdat de slaap ons houdt bevangen,
Waar alle verlangen in bezwijkt?

[Uit storm- en regendagen]

Uit storm- en regendagen
Ontbloeit de witte morgen,
Een stille roos zoo puur:
Door koele bladerlagen
Tintelt het nog verborgen
Bloemhart van laaiend vuur...

Die wel hebt kunnen keeren
Den donkerlangen regen
Of winter al begon, -
Hoe zoudt gij u verweren,
O ziel, hoe schutten tegen
Het zuiver oog der zon?

Zij kust in bloemen open
De heimlijkste gedachte
 Van uw verschemerd hart;
Uw duistre vreezen loopen
Uit in de teedre drachten
 Van bloesemende smart...:

Kon het ons zijn gegeven,
Hier waar geen schoon wil duren,
 In liefdes eersten lach
Nog eenmaal te doorleven
De weinige eeuwige uren
 Van dezen korten dag,

Dat wij gelukbezweken,
Met éenen slag verslagen,
 In schoonheid zelf vergaan,
Nog vóór zijn zon zal bleeken,
Getwee verheerlijkt lagen
 Tusschen de lauwe blaên!

[Tusschen 't dorre goud der doode blâren]

Tusschen 't dorre goud der doode blâren
Leeft alleen nog 't goud der chrysanthemmen -
Kus mij als die niet meer afscheid nemen,
Die dwars door de kolken en gevaren

Van de wereld en hun donkre zelve
Zijn ontkomen naar de lichte stranden
En de rust der zieldoorschenen landen
Waar der sterren eeuwge heemlen welven

Over dood en leven, nacht en dagen,
En der zonne' en manen eendagskelken
Bloeien in den luister en verwelken
Zonder zijn oneindgen droom te vagen,

En geen scheiding weten die daar wonen,
En niets stoort den beurtzang hunner zielen
Waar de stroomen der geruchten vielen
In den wijden zeezang der aionen...

Kus mij als die niet meer afscheid nemen,
Die ontkwamen aan den ban der jaren -
Tusschen 't doove goud der dorre blâren
Vlamt alleen nog 't goud der chrysanthemmen.

Derde gedeelte

[Wat ik vroeger haatte,]

Wat ik vroeger haatte,
Bonte slavernij,
Draag ik nu gelaten
En bijna blij:

Dit uitwendig leven
Met zijn trouw gebeur,
Dat zijn tooi blijft weven
Van schoone sleur

Rond het doelloos trachten
Van mijn bleek geduld,
Om mijn schamel smachten
Dat weggehuld

Uit de diepe mouwen
Naar ontzegden lust
Handen rekt gevouwen
In schijn van rust,

Wijl de dichte plooiën
In haar rijk verzaam
Als een steun omglooiën
't IJdel lichaam

Met het week behagen
Van vertrouwde kleet,
Kostlijker van dragen,
Kleurdof sameet.

[Zoo vaak uit vol verblijden]

Zoo vaak uit vol verblijden
Heeft de onrust van mijn hart gesmacht,
Als lichte dag naar koelen nacht,
Om u te mogen lijden!

Geluk bleef in de dalen stom -
Daar leek mij leed een berg te rijzen,
Waar hart zich eindelijk zou bewijzen
Uw eeuwig eigendom.

Nu zijn mijn dagen lijden,
Eén lange nacht in eenzaam dal,
En vreemd geluk huist berg-op overal...
Ik kan het niet benijden.

Hoe wordt de bitterheid van leed
Zoo zoet voor hart en zinnen...
Alleen dat hart kan minnen,
Dat lijden weet.

Die blijft slechts liefde smaken,
Die alle spijs met liefde kruidt.
Of leed of vreugd hem de oogen sluit,
Kan hem niet raken...

Zoo vaak uit vol verblijden
Heeft de onrust van mijn hart gehaakt
Naar wat zijn liefde oneindig maakt:
Om u te mogen lijden!

[Hoe zal ik winnen]

Hoe zal ik winnen
Dien ik niet achtte,
Dien ik versmaadde
Toen mij van minnen
Nachten na nachten
Nimmer verzaadden?...

'k Weet uw erbarmen
Vandat ik kind was,
Hoe ik gerust was,
Slaap, in uw armen, -
Eer ik bemind was,
Eer ik bewust was.

Tusschen de beide
Mocht ik niet deelen,
Had ik te kiezen:
Waarvan te scheiden?
Slapen verspelen?
Liefde verliezen?

Jaren aan jaar was
Minnen van minnen
De eenige ruste:
Zoeter dan slaap was
Daaglijksch bezinnen
Nachtlijker lusten!

Nu zijn mijn armen
Moede van leêgheid.
'k Wil niet meer weten!
Kom nu en warm en
Vul mijne veegheid:
Laat mij vergeten!...

Hoe zal ik winnen
Dien ik niet achte,
Dien ik versmaadde
Toen mij van minnen
Nachten na nachten
Nimmer verzaadden?

[De tranen die 'k niet weenen zal,]

De tranen die 'k niet weenen zal,
Verduistren mijner oogen licht:
Hun schaduw dooft de kleur van 't dal
En droeft der hemelen gezicht...

Als in een doffen spiegel glijdt
Een traag en donker onweêr op,
Dat staêg-onmerkbaar overbreidt
De kim niet vasten kop aan kop...

De blijde schal van 't leven slaat
Stil aan dien echoloozen wand
Die dag en nachts vervaald gelaat
In éene onweeslijke onrust bant...

'k Voel hoe de ziel van ieder ding
Achter zijn schijn in vreezen beidt
Naar bliksems eerste flikkering,
Naar donders eindelijk bescheid.

[Hoe wreed-doordacht belaagt verdriet:]

Hoe wreed-doordacht belaagt verdriet:
Hij won voor zich al mijn beminden:
De voogdenstemmen en de winden
Temen zijn onveranderd lied.

De tijd is als een donkre dag
Van onverpoosden regen
Die suist alom mij tegen
Zijn wezenloos beklag.

En of mijn mond den glimlach vindt
Van onbewogen meerderheid,
Hij blijft mij trouw en wacht zijn tijd
Als wie niet zonder hoop bemint.

[Voor wie zich geven]

Voor wie zich geven
Geheel aan smart,
Daar 't zoetst van 't leven
Tot wrangen weedom werd;

Die zonder klagen
Den blinden druk
Glimlachend dragen,
Haar eenling bij geluk;

Voor wie geen weenen
Van leed verpoost -:
O armste en éene,
O koele dronk van troost:

Dat al gebeuren
Der dagen wordt
Als nauwlijksch geuren
Van bloem die knopt en dort;

Dat lachen en schreien
En werelds praat
Veilig voorbij en
Over haar henen gaat;

Dat felste schoten,
Beklag en nijd,
Machteloos stooten
Aan dees geborgenheid;

Dat geen beloven
Haar meer verlokt;
Dat dit verdooven
Nooit meer in waken stokt;

Dat niets kan storen
Van nu af aan
Haar toebehooren,
Haar innig lenen aan

Deze' onvermoeden
Zaligen nood,
Dit ijl verbloeden,
Dees sluimerlichten dood.

[Geen kondschap wacht ik van mijn lief,]

Geen kondschap wacht ik van mijn lief,
Geen groet uit vreemden mond.
'k Wil geen gemeenschap met den dief
Die zijn vertrouwen schond...

Valsch is de groet, onecht het woord,
En armelijk vermomd:
Ik heb de waarheid lang gehoord
Vóordat de leugen komt...

Laat duistren voor elkanders oog,
Laat scheiden ons in twee
Al dalen diep, al bergen hoog
Met de ongepade zee -

Zoodra Gods groote stilte sluit,
Ligt de afstand overbrugd:
't Hart spreekt aan 't blinde hart zich uit,
En daar is geen gerucht:

Al wat mijn heer mij zenden wil,
Is welkom en verwacht:
Zijn felste vreugde kus ik stil,
Zijn leed ontmoet geen klacht.

[Nu heeft de wereld afgeleid]

Nu heeft de wereld afgeleid
Haar allerlaatsten schoonen-schijn -
O lief, als gij gebonden zijt,
Hoe zeer moet ik het zijn!

Ik die de vrijheid heb bemind
Zooals men mint wat men niet kent:
Uw vrijheid droeg mij als de wind
Die alle wolken ment.

O ware 't om zoo klein verdriet
Waaraan een simpel hart vertreurt -
De felle smart verduur ik niet,
Die mij in u gebeurt.

De zon is heen, de late brand
Glimt nog den lagen einder ros -
Daar blijft geen schaduw van verband:
De heemlen laten de aarde los...

O enge nest voor 't hart dat weet
Hoe nimmermeer door 't donker schreit
De aloude roep, de helle kreet
Van uit de oneindigheid...

Nu heeft de wereld afgeleid
Den allerlaatsten schoonen-schijn -
O lief, als gij gebonden zijt,
Hoe zeer moet ik het zijn!

[Ontruste hart dat moet]

Ontruste hart dat moet
Waken en strijden
Zelfs voor zoo luttel goed:
Te mogen lijden!

Hier waar uw helst gewin,
Geluk en schoonheid,
Sporeloos doofden in
Grauwe gewoonheid -

Scherp voor uw korten duur
Met moede handen
De eenzame sprank van vuur,
Al wat bleef branden;

Voed met uw laatste kracht
Haar flauw geflonker,
Gij die niets méer veracht
Dan 't lijdlijk donker:

Vlam die u-zelf verteert,
Alleen kan geven
Wat gij nog steeds begeert,
't Onverkort leven!

[Hoe waar wanneer,]

Hoe waar wanneer,
Eén windstil even
Van dood of leven,
Heb ik u weêr

In diepe bocht
Van peilloos zwijgen,
Elkanders eigen
Eén ademtocht!

Dat met één blik
Van oog in oogen
Uw oogen mogen
In zaalgen schrik

Nemen den druk
Van mij en 't lijden
Van dit gescheiden,
Te wreed geluk:

Den zwaren schat
Dien leed vergaërde,
Of 't voor u spaarde
Wat 'k zelf niet had:

't Verwijt dat sinds
'k U heb verloren,
Meer dan tevoren
Gij waart bemind,

Alsof ik al
De weinge jaren,
Die onze waren,
Verdeed in spel,

En nooit bedacht
Eerlijk te geven
Mijn innigst leven
Dat heeft gewacht

Tot leed begon,
Met dit licht wonder
Van bloeien onder
Dezelfde zon

Die, of zij daalt
En koelde en klaarde,
Ergens op aarde
U nog bestraalt -

Hoe waar wanneer,
Eén windstil even
Van dood of leven,
Heb ik u weêr?

[Daar leeft nog één hoop onvervuld,]

Daar leeft nog één hoop onvervuld,
Eén diepst en donkerst ongeduld,

In 't hart dat pleegt bij nacht en dag
't Geduld dat niets verwachten mag:

Of ik nog éénmaal uw gezicht
Zal zien in dit verjaarde licht,

Nog stiller dan 't verstild gelaat
Dat door de dagen met mij gaat,

En lijdzaam beidt in mijn vertrek
Tot het eenzelvig tweegesprek

Van onrust die geen uitkomst ziet
Binnen den ringmuur van 't verschiet:

Onder de witgedekte lucht
Jaagt der gepeinzen vogelvlucht

Voorbij dit land van dag en nacht
Naar 't eenig weêrzien dat ons wacht...

Gelukkig die den wedgang wint,
Voor wien de rust het eerst begint -

Maar laat mij zijn, die overblijft,
Die hier de laatste zorg bedrijft.

Wij zijn niet lang gescheiden dan,
Als 'k weet waar ik u vinden kan.

Wachten was hier mijn daaglijksch brood -
Ik wil niet wachten in den dood!

[Ik ben]

Ik ben
Niet meer
Geheel verlaten en
Verdoold,
Hoezeer
Gefoold...

'k Hervind
Het spoor
Dat ik van weedom blind
En bang
Verloor
Zoo lang.

Gij zijt,
Mijn ster,
In uw verdonkerdheid
Niet meer
Zoo ver
Als eer.

Ik voel
Waar 'k ga
U en 't gemeenzaam doel
Al meer
Mij na
En meer.

Hart weet
Zich vlak
Bij huis, en daar gereed
Onthaal
Van dak
En maal.

O rust,
O bed
Van koelgespreiden lust
Dat wacht
Ons met
Den nacht!

[Ineens, geschoten in de vlucht,]

Ineens, geschoten in de vlucht,
Met sidderende vlerken viel
De wind op de avondlichte zee -
Als zwevende in alomme lucht
Staat op haar spiegelbeeld de kiel
Vlak voor de langbegeerde reê.

In koele schaduw van de wolk
Ligt onbereikbaar na de stad:
Een wakkre droom van ijdele zorg...
'k Zie in de dwarse straten volk,
Den bleeken slinger van het pad
Dat opgaat naar de steile borg.

Mijn handen wringen van den boeg:

Lief, hier schiet alle wil tekort...

Denkt gij mij ver? - weet gij mij na?...

Ik kom te laat, gij gaat te vroeg:

Geleidelijk als de schemer wordt,

Voel ik u sterven waar ik sta.

Was dat de stilte die ik hoor?

Het kloppen in mijn eigen borst,

Dat zet de luchten in geluid,

Dat roept zijn echo aan mijn oor?...

Het is de doodsklok van een vorst...

De klokken luien Tristan uit.

Over de waatren spiegelblind

Huivert de zwarte rimpling aan;

De zucht verzwatelt in het want:

Diep in het scheepsruim kreunt de bint;

'k Voel onder mij het dek vergaan...

Wij zijn nog vóór den nacht aan land!

[Nog eenmaal stijgt de donkre droom]

Nog eenmaal stijgt de donkre droom
Van leven tusschen u en mij.
Hoe waad ik door den diepen stroom?
Hoe haal ik veilig de overzij?

Met 't zeil dat neêrsuist aan mijn voet -
De steven buigt de haven in -
Zinkt al mijn ongeduld en moed...
O zoetste dood - o wrang begin!

Het schemerschim van 't schip legt aan.
Niemand verwelkomt de bruid.
De stille manschap maakt mij baan.
Van 't gangboord glijdt de loopbrug uit...

Een diepe slaap valt over mij:
Op blinde vleuglen opgericht
Zweef ik aan duister volk voorbij.
Een nevel sluiert mijn gezicht.

Hoe wordt de ziel zoo leêg, zoo licht?
Komt zij nooit arm genoeg en bloot?:
Al levens last, al levens plicht
Verzinkt zij als een schip in nood...

Uit naë verte vloeit geluid
Van klokken en van stemmen saam,
Als zong op hemelhooge luit
Het eindloos lied van uwen naam!

[Nog adem ik de zoete lucht;]

Nog adem ik de zoete lucht;
Nog waakt mijn oog, nog treedt mijn voet;
Nog drinkt mijn oor het laag gerucht;
Nog zingt in 't hart het blijde bloed -

Hoe ligt de wereld vreugdeloos:
Gij naamt mij allen luister heen!
Den glans van 't licht, de reuk der roos -
Ik ben alleen, ik ben alleen!

Op uit 't verkoolde leven vaart
Al glorie bloede- en vlammenrood,
Een vuren wolkkolom die gaêrt
Boven de deur van open dood...

Ik kom - de strakke wand wordt licht
Van ziende venstren zonder tal:
Weêrszijds uw blinkend aangezicht
Herken ik mijne dooden al!...

Gelijk bij 't klimmen van de maan
De bleeke sterren van den nacht
In lichte donkerheid vergaan -
Uw glimlach blijft alleen en wacht...

O lief, wat slaap zal de onze zijn:
Niet meer gestoord en eeuwig saam!
Voor dezen droom wordt de aard te klein,
Voor deze rust is hier geen naam!

[Kom ik tot u?... Van waar gij zijt,]

Kom ik tot u?... Van waar gij zijt,
Reikt gij tot mijn verlatenheid
 Den stillen steun van sterke handen.
Naar mij mijn eigen kracht ontzigt,
Voel ik uw kracht die me overneigt,
 Weldadig blinde zon te branden.

Gij trekt en beurt mij aan uw hart
Over het huiverdiepe zwart
 Onder mijn steunverloren voeten,
Of zonder dood de dood voorkwam
En in zijn groote duizling nam
 Het leven dat hem durft gemoeten...

Als aan zijn moeders borst een kind
Zich overgeeft en de oogen blindt
Voor 't bonte vizioen der dagen,
Zoo weet ik (niemand buiten u
Houdt mij omvangen zoals nu)
Mij veilig en door u gedragen.

Beginregels

	Blz.
Allen gaan zij droom-afwezig,	11
Bezit is als een bloem zoo broos:	10
Daar komt tot volheid van geluk	44
Daar leeft nog één hoop onvervuld,	87
Daar slaapt een wel vergraven	50
Dat waren in 't eind de goede tijden	56
De gouden maan schijnt zich uit,	13
De maan is al boven de seringen;	16
De tranen die 'k niet weenen zal,	72
Die eenmaal plengden	18
Die niets der wereld vragen,	22
Een donzen dauwen,	42
Geen kondschap wacht ik van mijn lief,	78
Hier komt de stilte nooit tot rust:	41
Hoe is mijn lief van puren goude,	8
Hoe waar wanneer,	84
Hoe wreed-doordacht belaagt verdriet:	74
Hoe zal ik winnen	69
Hoort gij den luwen zomerregen	36
Ik ben niet meer	89
Ik ben ontbonden en gedeeld,	25
Ik heb in de stem van de zee	4

	Blz.
Ik zag de schemerlijven	34
Ik zal niet winnen wat ik wil:	47
Ineens, geschoten in de vlucht,	92
Kom ik tot u?... Van waar gij zijt,	98
Mijn dag-loome oogen weven	38
Mijn maagden in den morgen	6
Mijn oogen duizlen voor de naakte zon,	33
Nog adem ik de zoete lucht;	96
Nog eenmaal stijgt de donkre droom	94
Nu heeft de wereld afgeleid	80
O armoê die ik nog niet wist,	46
O hart zoo sterk in dragen	54
Ontruste hart dat moet	82
Sinds de goden	1
Tusschen 't dorre goud der doode blâren	61
Uit storm- en regendagen	59
Voor wie zich geven geheel aan smart,	75
Wat ik vroeger haatte,	65
Wat is al 't verblijden.	31
Zoo vaak uit vol verblijden	67